

YÖNETMELİK

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden:

**DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SU YAPILARI KORUYUCU
GÜVENLİK TEDBİRLERİ YÖNETMELİĞİ
BİRİNCİ BÖLÜM**

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; su yapıları ile etkileşim içinde olan gerçek ve tüzel kişilerin sorumlulukları ile gerçekleşmesi muhtemel zararların önlenmesine yönelik olarak su yapıları ile ilgili hizmetlerde alınacak koruyucu güvenlik tedbirlerine dair usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik;

a) DSİ tarafından işletilen,

b) Mülkiyeti DSİ'ye ait olmakla birlikte devir sözleşmesi ile işletme ve bakım sorumluluğu devredilen, su yapılarını kapsar.

(2) Aşağıda belirtilen su yapıları bu Yönetmeliğin kapsamı dışındadır:

a) Bedeli karşılığında gerçek veya tüzel kişilerin kullanımı maksadıyla DSİ tarafından inşa edilen ve ilgili gerçek veya tüzel kişilerce ya da yüklenen işletmeci tarafından işletme, bakım ve yönetimi gerçekleştirilen su yapıları.

b) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu çerçevesinde su kullanım hakkı anlaşması imzalayan tüzel kişiler tarafından işletilen yapı ve tesisler.

c) 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap İşlet Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi gereğince DSİ'ce devralınana kadar adı geçen Kanuna tabi su yapıları.

ç) 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu hükümleri kapsamında olan suların aranması, işletilmesi ve depolanmasına yönelik su yapıları.

(3) Yönetmelik kapsamı dışındaki su yapılarında koruyucu güvenlik tedbirleri, tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre işletmecisi olan gerçek veya tüzel kişiler tarafından alınır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanunun 55 inci maddesine ve 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 121 inci ve 796 ncı maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü,

b) İşleten: DSİ mülkiyetinde bulunan su yapılarının işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunu devralan ve fiilen yürüten gerçek ve tüzel kişileri,

c) Komisyon: DSİ Bölge Müdürlüğü sınırları dâhilinde koruyucu güvenlik tedbirleri ile ilgili çalışmaları yürütmek ve karar almak üzere ilgili DSİ Bölge Müdürü oluru ile oluşturulan ilgili grubu,

ç) Koruma alanı: Depolama alanlarının maksimum su kotundan itibaren beş yüz metre mesafedeki alanları,

d) Koruyucu güvenlik tedbirleri: Su yapılarının arz edebileceği risk ve tehlikelere karşı ve bunlardan kaynaklanabilecek zararların önlenmesi ile can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla su yapıları ile ilgili hizmetlerde alınacak uyarıcı ve koruyucu güvenlik tedbirlerini,

e) Meskûn mahal: İmar mevzuatı kapsamında izinsiz yapılan yapılar ile yapı kayıt belgesi verilmeyen yapıların bulunduğu alanlar hariç olmak üzere; il, ilçe, kasaba, köy, mezra gibi insanların sürekli veya geçici olarak ikamet ettikleri; yol, su, elektrik, ulaşım, kanalizasyon, çevre aydınlatması gibi kamu hizmetlerinden yararlandıkları toplu hayat alanları ve bu alanların bitiminden itibaren beş yüz metre mesafedeki alanları,

f) Muhtarlıklar: Mahalle muhtarlıklarını,

g) Mülki idareler: Valilikleri ve kaymakamlıkları,

ğ) Rehber: Su yapılarında alınacak koruyucu güvenlik tedbirleri ile uygulama şekillerini ve alınan tedbirlerin kontrolüne ilişkin düzenlemelerin yer aldığı EK-1'deki rehberi,

h) Servis yolu: Su yapılarının inşa, işletme, bakım, onarım, tadil veya ıslahı amacıyla ya da su yapılarına özgü olarak yapılan ve kullanılan yolları,

ı) Su yapıları: Su kaynaklarından faydalanmak ve zararlarını önlemek maksadıyla yapılan her türlü yapı ile bunların tamamlayıcı tesisleri ve depolama alanlarını,

- i) Yapısal koruyucu güvenlik tedbirleri: Rehberde göre değerlendirilen risklerin azaltılması veya önlenmesi amacıyla gerçekleştirilen fiziki tedbirleri,
- j) Yapısal olmayan koruyucu güvenlik tedbirleri: Rehberde göre değerlendirilen risklerin azaltılması veya ortadan kaldırılması amacıyla bilgilendirme, sesli ve yazılı duyuru gibi tedbirleri,
- k) Yerel yönetimler: Büyükşehir belediyelerini, il özel idarelerini, belediyeleri ve köy muhtarlıklarını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İlkeler

İlkeler

MADDE 5 – (1) Su yapıları; koruyucu güvenlik tedbirlerini ihtiva edecek şekilde tasarlanır, planlanır, projelendirilir, projesine uygun olarak inşa edilir ve işletilir. Su yapılarına ait etüt, plan, proje ve rapor gibi belgelerde işletme sonrası da dikkate alınarak muhtemel tehlikeler, sebep olabileceği kaza ve kayıplar ile bunlara karşı alınacak koruyucu güvenlik tedbirleri belirtilir.

(2) Koruyucu güvenlik tedbirleri, her bir su yapısının kendi özel şartları ile çevresel, sosyal ve ekonomik koşulları, diğer canlıların suya erişim hakları göz önünde bulundurularak alınır.

(3) Canlıların suya erişim hakkının engellenebileceği, getirebileceği ekonomik maliyetin büyüklüğü, taşkın kontrolü tesislerinde daha büyük risklerin meydana gelebileceği hususları göz önünde bulundurularak su yapıları ve depolama alanlarının çevresinin tamamı; tel çit, bariyer, korkuluk ve benzeri yapısal koruyucu güvenlik tedbirleriyle çevrilemez.

(4) Su yapılarında alınan koruyucu güvenlik tedbirleri Rehberde belirtilen hükümler çerçevesinde düzenli olarak kontrol edilir. Yaşanan kaza ve kayıplar, meydana gelen zararlar, bunlara ilişkin idari ve adli süreçler ve sonuçları iş bazında raporlanır.

(5) Su yapılarını inşa eden, işleten veya faydalananlar, su yapılarının çevresindeki ve etki alanlarındaki faaliyetlere izin veren gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları koruyucu güvenlik tedbirlerinin alınması hususunda DSİ Bölge Müdürlüklerinin uyarıları doğrultusunda gerekli önlemleri alırlar. Ancak karayolu ve demiryolu ağı güzergâhında sonradan tesis edilen su yapılarına yönelik koruyucu güvenlik tedbirleri ilgili idarelerin kriterlerine uygun olarak DSİ tarafından, yol güzergâhı sonradan yapılırsa ilgili idare tarafından alınır.

(6) Bu Yönetmelik çerçevesinde alınacak tedbirlerin uyarıcı, fark edilebilirliği sağlayıcı ve çevre ile uyumlu nitelikte olması esastır.

(7) Mevzuat hükümlerine, mülkiyete veya sınırlı ayni haklara, sözleşmeye, izin veya ruhsat gibi belgelere dayanarak koruma alanlarında faaliyette bulunan kişi ve kurumlar, bu faaliyetlerinden kaynaklanabilecek tehlikelere karşı koruyucu güvenlik tedbirlerini alırlar. Koruma alanlarında kalan karayollarında ve demiryollarında koruyucu güvenlik tedbirleri bunlardan sorumlu idareler tarafından alınır.

(8) Yerel yönetimler; koruma alanlarında ikamet eden, faaliyette bulunan, mülkiyet veya sınırlı ayni hak sahibi olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarını; su yapılarından kaynaklanabilecek tehlikeler, bunların sebep olabileceği kaza ve kayıplar ile zarara maruz kalmamak için dikkat edilmesi gereken konular hakkında bilgilendirir ve uyarır.

(9) Koruyucu güvenlik tedbirlerinin alınmasına ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mevzuattan kaynaklanan görev ve sorumlulukları saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komisyonun Teşkili ve Görevleri, Su Yapılarında Alınacak Tedbirler ve Kontrol

Komisyonun teşkili ve görevleri

MADDE 6 – (1) Komisyon, ilgili DSİ Bölge Müdürü Yardımcısının başkanlığında; Planlama veya Havza Yönetimi İzleme ve Tahsisler, Proje ve İnşaat, Barajlar ve HES, İşletme ve Bakım, Personel ve Eğitim Şube Müdürlüklerinden birer kişi ile iş güvenliği uzmanı dahil olmak üzere ilgili DSİ Bölge Müdürü oluru ile belirlenen yedi asıl ve yedi yedek üyeden oluşur.

(2) Komisyon, bütün üyelerin katılımıyla toplanır, kararlarını oy çokluğuyla alır.

(3) Komisyonun görevleri şunlardır:

a) DSİ su yapıları risk değerlendirmesini taşra şube müdürlüğü ve müstakil başmühendisliği ile birlikte yapmak/yaptırmak, neticelerini değerlendirmek,

b) Su yapısı ve çevresel koşulların özelliğine göre alınması gereken tedbirleri belirlemek,

c) Taşra şube müdürlüğü ya da müstakil başmühendisliğin teklifi üzerine, DSİ su yapılarına ilişkin koruyucu güvenlik tedbirlerinde değişiklik yapılmasına karar vermek,

ç) DSİ su yapıları risk değerlendirmesinin günün koşullarına uygun olarak yeniden yapılmasına karar vermek,

d) Risk değerlendirme raporlarında belirtilen ilave tedbir taleplerini değerlendirerek kararlar almak.

Yapısal olmayan koruyucu güvenlik tedbirleri

MADDE 7 – (1) Her bir su yapısından kaynaklanabilecek tehlikelere karşı alınabilecek uyarıcı tedbirler, su yapısının tehlike bölgelerine ve görünür yerlerine Rehberde uygun olarak yerleştirilir.

(2) DSİ Bölge Müdürlükleri ile mülki idareler, yerel yönetimler, muhtarlıklar ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları; bireyleri, çevre sakinlerini ve kamuoyunu; yazılı, görsel ve sosyal medya araçlarını kullanarak ilan, duyuru ve broşür vasıtasıyla, siren, anons ve kısa mesaj gibi yollarla; işyerleri, okullar, ibadethaneler, sosyal ve kamusal alanlar gibi yerlerde düzenlenecek etkinliklerle ve benzeri usullerle su yapısının arz edebileceği risk ve tehlikelere ilişkin dikkat edilmesi gereken konular hakkında düzenli olarak bilgilendirir ve uyarır.

(3) Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarının ilk haftası içinde ve sulama tesislerine su verilmesi veya depolama tesislerinden herhangi bir nedenle zorunlu olarak mansaba su bırakılması öncesinde çevre sakinleri, ikinci fıkrada belirtilen vasıtalarla bilgilendirilir ve uyarılır.

(4) Hidroelektrik santraller ve barajlardan su tahliyesi öncesinde kamuoyu ve bilhassa çevre sakinleri ikinci fıkrada belirtilen vasıtalarla bilgilendirilir ve uyarılır. Suyun kademeli tahliyesi sağlanır.

Yapısal koruyucu güvenlik tedbirleri

MADDE 8 –(1) Su yapılarında alınabilecek koruyucu güvenlik tedbirlerine ilişkin hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Su yapılarındaki risk ve tehlikeler; yapıların teknik özellikleri ve meskûn mahal, yol, köprü, menfez gibi tesislere olan uzaklıkları, yörenin sosyokültürel yapısı, coğrafi konumu, jeolojik yapısı, iklim koşulları ve benzeri durumlar dikkate alınarak Komisyon tarafından Rehberde göre belirlenir.

b) Su yapıları ve depolama alanlarının bulunduğu yerlere, farkındalığı artırmak üzere Rehberde belirtilen esaslara göre Komisyonca belirlenen uyarı işaret ve levhaları, sensör, kamera, sesli veya ışıklı uyarı sistemlerinden uygun görülenler yerleştirilir. Su yapıları ve depolama alanlarının Komisyonca belirlenen riskli yerlerine erişimin kısmen engellenmesi, fark edilebilirliğin sağlanması amacıyla duruma göre bariyer, tel örgü veya çit çekilmesi tedbirlerinden uygun görülenler sahaya uygulanır.

c) Su yapılarında gerekli koruyucu güvenlik tedbirleri Komisyonca belirlenir ve ilgili birim tarafından sahaya uygulanır. Tedbirlerin DSİ tarafından gerçekleştirilmesi halinde yapılan masraf, yatırım amortisman bedeli geri ödemesine tabi olan faydalananlardan DSİ'nin bağlı olduğu Bakanlıkça belirlenen fiili kullanım hisseleri oranında geri alınır. Komisyonca belirlenen koruyucu güvenlik tedbirleri DSİ Bölge Müdürlüklerinin onayının alınması kaydıyla, protokol çerçevesinde faydalananlar tarafından da gerçekleştirilebilir.

ç) Su yapılarında alınan koruyucu güvenlik tedbirlerinin kontrolü sonucunda belirlenen ihtiyaca göre yapılan bakım ve onarım masrafları tüm faydalananlardan fiili kullanım hisseleri oranında geri alınır.

(2) Yerel yönetimlerce meskûn mahalde kalan yapılara ilişkin imar düzenlemesi yapılırken su yapılarının durumu dikkate alınır. Meskûn mahalde kalan ve bu Yönetmelik kapsamındaki su yapıları ile etkileşim içinde bulunan yapılara ruhsat verilmesinden önce yerel yönetimlerce DSİ Bölge Müdürlüğünün görüşü alınır.

Kontrol

MADDE 9 –(1) Su yapılarında alınan koruyucu güvenlik tedbirleri, DSİ Bölge Müdürlüğü veya işletenler tarafından Mart, Temmuz ve Ekim aylarında olmak üzere her yıl üç defa kontrol edilir.

(2) Yapılan kontrollerin sonucu, Rehberdeki örnek tutanak esas alınarak DSİ ve işletenler tarafından raporlanır. Yapısal tedbirlerin imalatına ilişkin eksiklikler DSİ Bölge Müdürlüğü tarafından, bakım ve onarım eksiklikleri ise işletenler tarafından giderilir. İşletenler tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ayrıca DSİ'ye bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluk

DSİ ve işletenlerin sorumluluğu

MADDE 10 –(1) Su yapılarının koruyucu güvenlik tedbirleri; ön inceleme, etüt, planlama, proje ve inşaat aşamalarında DSİ Bölge Müdürlükleri tarafından belirlenir ve uygulanır.

(2) DSİ tarafından işletilen tesislerde koruyucu güvenlik tedbirlerinin bakım, onarım ve kontrolü DSİ Bölge Müdürlükleri tarafından; işletme, bakım ve yönetim sorumluluğu devredilen tesislerde ise işletenler tarafından gerçekleştirilir.

(3) Tesislerin işletilmesi esnasında değişen şartlara bağlı olarak Rehberde yer alan açıklamalar doğrultusunda belirlenecek ilave koruyucu güvenlik tedbirleri DSİ Bölge Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilir veya devir sözleşmesi hükümleri doğrultusunda, DSİ Bölge Müdürlüklerinin onayını almak şartıyla, işletenler tarafından gerçekleştirilir.

(4) Bu Yönetmelikle DSİ veya tesislerin işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunu devralanlara verilen görev ve sorumluluklar, bütçe imkânları doğrultusunda hazırlanacak programlar çerçevesinde yerine getirilir.

(5) DSİ Bölge Müdürlüğü ve işletenler su yapılarında yaşanan kaza ve kayıpları, bunlara ilişkin idari ve adli süreçler ile bunların sonuçlarını kaydeder ve raporlar. İşletenler bu raporları DSİ Bölge Müdürlüklerine iletirler.

Kamu kurum ve kuruluşlarının sorumluluğu

MADDE 11 –(1) Mülki idareler, büyükşehir belediyeleri, belediyeler, il özel idareleri, köy ve mahalle muhtarlıkları ile ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları; su yapılarından kaynaklanabilecek kaza ve kayıpların önlenmesi için kendi görev ve sorumlulukları dâhilinde gereken tedbirleri alır ve bu konuda DSİ Bölge Müdürlüklerini

bilgilendirir.

(2) Mülki idareler, su yapılarının neden olabileceği tehlikeler ile korunma yolları ve dikkat edilmesi gereken konular hakkında yetki alanlarında ikamet edenlere bildirimde bulunur. Okullarda, kamu kurumlarında, kamusal ve sosyal alanlarda bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirir. Lüzumu halinde yerel yönetimlerle koordineli bir şekilde su yapılarında özel güvenlik personeli veya belediye zabıta personeli görevlendirir.

(3) Büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve il özel idareleri, kamuoyuna yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapar. Baraj veya hidroelektrik santrallerden afet, taşkın yönetimi, arıza gibi olağandışı durumlarda su tahliyesi veya sulama tesislerine su verilmesi öncesinde DSİ Bölge Müdürlüğü ile koordineli bir şekilde kamuoyunu uyarır. DSİ Bölge Müdürlüğü ve mülki idare ile koordineli bir şekilde su yapılarında lüzumu halinde zabıta görevlendirir. Su yapılarının neden olabileceği tehlikeler ile korunma yolları ve dikkat edilmesi gereken konular hakkında, faaliyette bulunan, mülkiyet veya sınırlı ayni hak sahibi olan kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına bildirimde bulunur.

(4) Köy ve mahalle muhtarlıkları, su yapılarının neden olabileceği tehlikeler ile korunma yolları ve dikkat edilmesi gereken konular hakkında duyuru ve ilan gibi yollarla ya da yazılı ve sözlü olarak veya uygun diğer vasıtalarla köy veya mahalle halkını uyarır.

(5) Kamu kurum ve kuruluşları, su yapıları ile ilgili ya da su yapılarında veya koruma alanlarında gerçekleştirdikleri çalışmalarında ve yaptıkları faaliyetlerde kişilerin ve çevrenin zarar görmemesi, hayat ve mülkiyet haklarının korunması için gerekli koruyucu güvenlik tedbirlerini Rehberine uygun olarak alırlar.

(6) Yerel yönetimler, su yapılarının inşa edildiği dönemde meskûn mahal olmayan, ancak daha sonra meskûn mahal sınırlarında kalan yerlerde gerekli koruyucu güvenlik tedbirlerini, DSİ Bölge Müdürlüklerinin görüşleri doğrultusunda alırlar.

(7) Kamu kurum ve kuruluşlarının, ilgili diğer mevzuattan, sözleşmelerden ve taahhütlerinden kaynaklanan sorumlulukları saklıdır.

Gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin sorumluluğu

MADDE 12 – (1) Gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri; ilgili mevzuata uymak ve DSİ, mülki idareler, yerel yönetimler, kolluk görevlileri, muhtarlıklar ve ilgili diğer makamların uyarılarını dikkate almak, tehlikeli olabilecek ya da kazayla sonuçlanabilecek tutum ve davranışlardan kaçınmakla yükümlüdürler. Bu yükümlülüklere uyulmadığı takdirde ortaya çıkacak kayıp ve zararlardan kişiler ihmalleri oranında sorumludur.

(2) Gerçek kişiler kendileri ile gözetim ve denetimleri altında bulunan diğer kişilerin tehlike ve kazaya maruz kalmamaları, zarara uğramamaları için gereken dikkat ve özeni göstermek ve tedbirleri almakla yükümlüdür.

(3) Gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, su yapıları ile ilgili ya da su yapılarında veya koruma alanlarında gerçekleştirdikleri çalışmalarında ve yaptıkları faaliyetlerde üçüncü kişilerin zarar görmemesi, hayat ve mülkiyet haklarının korunması için gerekli koruyucu güvenlik tedbirlerini DSİ Bölge Müdürlüklerinin görüş ve talimatları doğrultusunda alırlar.

(4) Gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin, ilgili diğer mevzuattan, sözleşmelerden ve taahhütlerinden kaynaklanan sorumlulukları saklıdır.

Amaç dışı kullanım

MADDE 13 – (1) Mülkiyeti DSİ'ye ait olan su yapıları ile servis yolları ve diğer unsurları amacı dışında kullanılamaz. Bunların zorunlu nedenlerle amaç dışı kullanımı halinde; koruyucu güvenlik tedbirleri, kullanan kişi veya kamu kurum ve kuruluşlarınca alınır. Amaç dışı kullanımdan kaynaklanan zararlardan, amacı dışında kullanan kişi veya kamu kurum ve kuruluşları sorumludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Planlama, proje, inşa ve işletme aşamasındaki su yapıları

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte;

a) Planlama ve proje aşamasında olan su yapılarında, bu Yönetmelik ve eki Rehberine göre koruyucu güvenlik tedbirleri yeniden değerlendirilir ve gerekli görülen yapısal koruyucu güvenlik tedbirleri proje kapsamına alınır.

b) İnşa ve işletme aşamasında olan su yapılarında, bu Yönetmelik ve eki Rehberine göre koruyucu güvenlik tedbirleri yeniden değerlendirilir ve gerekli görülen yapısal koruyucu güvenlik tedbirleri alınır.

Yürürlük

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Devlet Su İşleri Genel Müdürü yürütür.